

2. 10. 2020

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

K připravované novele zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Snaha o zamezení obstrukcí ze strany žadatelů

Zákon o svobodném přístupu k informacím v současnosti transponuje směrnici Evropského parlamentu a Rady 2003/98/ES ze dne 17. listopadu 2003 o opakovaném použití informací veřejného sektoru, ve znění směrnice 2013/37/EU ze dne 26. června 2013 (zákony č. [61/2006](#) Sb. a č. 222/15 Sb.). Evropská unie však tyto směrnice nahradila novou Směrnicí 2019/1024 ze dne 20. června 2019 o otevřených datech a opakovaném použití informací veřejného sektoru. Termín pro transpozici do českého právního řádu stanoví tato Směrnice do 17. července. 2021.

Jak vyplývá z odstavce 3 preambule transponované Směrnice, je cílem vyřešení přetrvávajících a nových překážek širokého opakovaného použití informací veřejného sektoru a informací financovaných z veřejných zdrojů v celé Unii, a aktualizovat legislativní rámec s ohledem na pokrok v oblasti digitálních technologií a dále stimulovat digitální inovace, zejména pokud jde o umělou inteligenci.

Poslanecká sněmovna v současnosti projednává vládní návrh změny zákona o svobodném přístupu k informacím, které vyplývají z nutnosti implementace Směrnic.^[1] K transpozici Směrnice bude nutné vedle zákona č. [106/1999](#) Sb. změnit i zákon č. [130/2002](#) Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů, týkající se údajů o výzkumu. Změny navržené v zákoně č. 106/199 Sb. je navrženo promítnout i do zákona č. [123/1998](#) Sb.

Věcné změny vyplývající z implementace Směrnice jsou zejména poskytování dynamických dat v reálném čase pomocí vhodných technických prostředků, větší nabídka hodnotných veřejných údajů pro opakované použití. Z obsahu Směrnice je možno dovodit následující změny:

- Rozšíření působnosti pravidel pro opakované použití informací veřejného sektoru i na tzv. veřejné podniky v odvětvích dopravy a veřejných služeb, ve smyslu definice vycházející ze směrnice 2014/25/EU o zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a poštovních služeb a o zrušení směrnice 2004/17/ES.
- Výslovná úprava přístupu k tzv. výzkumným datům jakožto specifické kategorii dokumentů vypracovaných v rámci vědeckého výzkumu podporovaného z veřejných prostředků.
- Možnost publikace dynamických dat prostřednictvím programovatelných aplikačních rozhraní.
- Úprava tzv. datových souborů s vysokou hodnotou (high-value datasets), které mají být bezplatně zpřístupněny.

Přibližme si jednotlivé změny související transpozicí Směrnice, které bude nutno promítnout do zákona o svobodném přístupu k informacím, a které budou součástí návrhu novely zákona.

Vymezení povinných subjektů

Směrnice svým novým obsahem umožňuje výjimky týkající se daňových a jiných řízení o právech a povinnostech fyzických osob spojených s jejich ekonomickou, zdravotní či sociální situací na všechny související informace (tj. nejenom majetkové), a prodloužení některých lhůt, resp. jejich přiblížení běžným lhůtám ve správním řízení jako např. lhůta pro rozhodnutí o odvolání, která se zdvojnásobuje na tradičních 30 dní.

Navrhovaná změna redefinuje v souladu s požadavky Směrnice okruh povinných subjektů. Přínosem navržené změny je přesné vymezení okruhu povinných subjektů, což je změna nejen odpovídající Směrnici, ale zejména požadavkům Ústavního soudu.^[2]

Směrnice tedy stanoví okruh tzv. povinných subjektů, tedy subjektů, na které se mají vztahovat povinnosti podle Směrnice a dále vymezuje jejich definici v čl. 2 odst. 1, 2 a 3:

- a. **„subjektem veřejného sektoru“** je stát, regionální nebo místní orgán, veřejnoprávní subjekt nebo sdružení tvořené jedním nebo více takovými orgány nebo jedním nebo více takovými veřejnoprávními subjekty;
- b. **„veřejnoprávním subjektem“** je subjekt se všemi těmito vlastnostmi:
  - a. je založen za zvláštním účelem spočívajícím v uspokojování potřeb veřejného zájmu, který nemá průmyslovou nebo obchodní povahu;
  - b. má právní subjektivitu a
  - c. je financován převážně státem, regionálními nebo místními orgány nebo jinými veřejnoprávními subjekty; nebo podléhá řídicímu dohledu těchto orgánů nebo subjektů; nebo je v jeho správním, řídicím nebo dozorčím orgánu více než polovina členů jmenována státem, regionálními nebo místními orgány nebo jinými veřejnoprávními subjekty;
- c. **„veřejným podnikem“** je dle **čl. 2 odst. 3** podnik činný v oblastech stanovených v čl. 1 odst. 1 písm. b), ve kterém subjekty veřejného sektoru mohou vykonávat přímo nebo nepřímo dominantní vliv na základě vlastnických práv k podniku, finanční účasti v něm nebo pravidel, jimiž se řídí. Dominantní vliv na část subjektů veřejného sektoru se předpokládá, pokud v kterémkoli z níže uvedených případů tyto subjekty přímo či nepřímo:
  - a. drží většinu upsaného základního kapitálu podniku;
  - b. disponují většinou hlasovacích práv vyplývajících z podílu na podniku, nebo
  - c. mohou jmenovat více než polovinu členů správního, řídicího nebo dozorčího orgánu podniku.

Otevřená data

Vymezení pojmu otevřených dat odpovídá bodu 16 preambule Směrnice, *podle kterého využití otevřených dat napomáhá oběhu informací nejen pro hospodářské subjekty, ale i pro veřejnost a může hrát důležitou úlohu např. při podpoře nových služeb založených na nových způsobech kombinování a využití těchto informací (to vše při zajištění ochrany osobních údajů).*

První úprava spočívá v doplnění, že nelze ze strany povinného subjektu omezit využití otevřených dat. Typicky se bude jednat o omezení vyplývající z právní úpravy ochrany osobních údajů, případně práv duševního vlastnictví, kterých se povinný subjekt nemůže vzdát, nebo nemůže jejich aplikaci vyloučit.

Dynamická data

Čl. 2 odst. 8 Směrnice zavádí pojem tzv. **dynamická data**. *„Jedná se o informace s vysokou mírou*

proměnlivosti, které velmi rychle zastarávají a jsou aktualizována často v reálném čase. Jejich hodnota závisí na okamžité dostupnosti a pravidelných aktualizacích.“

Bod 31 preambule směrnice uvádí jako příklad dynamických dat data získaná senzory včetně environmentálních údajů, dopravních údajů, družicových dat, meteorologických údajů a dalších.

Cílem právní úpravy je zajistit využitelnost těchto specifických informací, které mohou nést vysokou společenskou a ekonomickou hodnotu, kterou ale zároveň velmi rychle ztrácejí (např. typicky data o reálné situaci na silnicích).

Pokud povinné subjekty vedou dynamická data a tato data nejsou součástí žádného ze zákona vedeného registru, mají povinné subjekty povinnost je zveřejňovat, zejména prostřednictvím rozhraní pro programování aplikací (API) jako otevřená data. Vhodným způsobem zveřejňování dynamických dat jsou tzv. otevřené API, tedy takové API, které nevyžadují zvláštní podmínky pro využití, jako např. registraci a ani nijak jinak neomezují své uživatele.

Většina registrů vedených na základě zákona (viz níže) neobsahuje dynamická data ve smyslu Směrnice (tedy zejména v reálném čase se měnící environmentální údaje, dopravní údaje, družicová data, meteorologické údaje a data získaná senzory).

V případě, že by takový registr obsahující každému dostupná dynamická data obsahoval, je jejich zveřejnění upraveno zvláštním předpisem, nebo by se na ně aplikovala povinnost zveřejňovat je jako otevřená data podle navrhovaného odst. 2.

Dle navrhované novely v souladu s čl. 5 odst. 6 Směrnice je dána možnost dočasného odložení nově založené povinnosti v případech, kdy zveřejnění dynamických dat bezprostředně po jejich shromáždění není možné nebo přesahuje finanční či technickou kapacitu povinného subjektu. V takovém případě povinný subjekt zveřejní dynamická data bez zbytečného odkladu v takovém časovém horizontu nebo s takovými dočasnými technickými omezeními, které využití dynamických dat nepřiměřeně nenaruší. Zákon dále stanoví povinnost registrovat zveřejňovaná dynamická data v národním katalogu otevřených dat.

Registr

Novela zákona zakládá legislativní zkratku „registr“, která označuje registry, evidence, seznamy nebo rejstříky obsahující informace, které jsou na základě zákona každému přístupné, přičemž upřesňující změnou oproti dosavadní právní úpravě je, že se jedná jen o takové registry, které jsou vedené nebo spravované na základě zákona, tedy nikoli dobrovolně vedené registry (které si povinné subjekty vedou samy o svém rozhodnutí).

Navrhované ustanovení v souladu s jeho dosavadní podobou zakládá povinnost poskytovat každému dostupné informace obsažené v těchto registrech způsobem umožňujícím dálkový přístup. Zachována rovněž zůstává věta druhá, dle které se na povinné subjekty při plnění této povinnosti nevztahuje povinnost zamezit sdružování informací.

Zákon zavádí za účelem efektivního využití zveřejněných informací povinnost poskytovat každému dostupné informace obsažené v registrech jako otevřená data. Jedná se o projev zásady „standardního zpřístupnění dokumentů ve formě otevřených dat“ stanovené bodem 16 preambule a čl. 5 Směrnice.

Z důvodu ochrany osobních údajů se tato povinnost nevztahuje na údaje o jménu a příjmení, datum narození, rodné číslo a adresu trvalého pobytu nebo bydliště. Rok narození a název obce trvalého pobytu jsou zanechány jako údaje poskytované jako otevřená data z důvodu možnosti provádění

statistik.

Výjimka o vyloučení osobních údajů se nevztahuje na případy, kdy jsou poskytované údaje uvedeny v registrech v souvislosti s podnikáním nebo jinou obdobnou výdělečnou činností nebo v souvislosti s členstvím fyzické osoby ve statutárním nebo jiném orgánu právnické osoby nebo s výkonem funkce statutárního orgánu.

Data s vysokou informační hodnotou

Jednou z novinek právní úpravy, kterou přinesla Směrnice, je určení datových souborů s vysokou informační hodnotou (čl. 13 a 14 Směrnice). Seznamy datových souborů stanoví Komise prováděcími akty na základě hodnocení jejich potenciálu specifikovaného v čl. 14 odst. 2 Směrnice (jedná se zejména o datové soubory, které mají významný socioekonomický přínos, nebo přínos pro životní prostředí, jsou prospěšné vysokému počtu uživatelů apod.). Zároveň se musí jednat o datové soubory náležející do některé z kategorií, které specifikuje příloha I Směrnice (geoprostorové údaje, údaje z pozorování Země a životního prostředí, údaje meteorologické, statistické či týkající se vlastnictví společností nebo mobility). Členské státy by měly zveřejňovat informace z datových souborů tak, aby až na výjimky stanovené v odst. 3, 4 a 5 čl. 14 byly bezplatně dostupné, strojově čitelné, přístupné prostřednictvím rozhraní pro programování aplikací a tam, kde je to relevantní též k dispozici s možností stažení kompletní datové sady. Navrhovaný § 5a tyto požadavky implementuje v souladu se systematikou zákona č. [106/1999](#) Sb.

Cílem novely zákona je rovněž nastolení pravidel, která povinným subjektům poskytnou možnou obranu v případě obstrukce ze strany žadatelů o informace. Povinný subjekt by mohl na základě návrhu zákona nově žádost odmítnout z důvodu zneužití práva na informace za účelem nátlaku nebo nepřiměřeného zatížení.

Pokud bude schválena novela zákona, pak povinný subjekt bude moci odmítnout žádost rovněž, pokud informaci nemá a ze zákona jí ani mít nemusí. Současně by povinný subjekt měl moci požádat o zaplacení zálohy na úhradu nákladů spojených s mimořádně rozsáhlým vyhledáním informací, která by neměla přesáhnout 60 % odhadovaných nákladů a maximálně činit 2 000 Kč.

Je doplňován i nový důvod pro neposkytnutí informací spočívající v ochraně rovnosti účastníků soudních, rozhodčích a obdobných řízení.

Mgr. Bc. et Bc. Jiří Hadaš, MBA

---

[1] Sněmovní tisk č. 633 8. volebního období, <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&T=633>

[2] Blíže například Nález ze dne 20. 6. 2017, sp. zn. IV. ÚS 1146/16 (ČEZ a.s.), kde byl vysloven požadavek, aby okruh povinných subjektů byl v právním řádu vymezen jednoznačným způsobem tak, aby nezbuzoval výkladové pochyby o tom, který subjekt do tohoto okruhu náleží. Tj. aby zákon neobsahoval neurčitý právní pojem (*veřejná instituce*), ale jasně vymezil znaky, které musí určitý subjekt mít, aby byl povinen poskytovat informace podle zákona č. [106/1999](#) Sb.

Další články:

- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)